

Plaukiant vienoje valtyje: apie Sandros Kairės daktaro disertaciją

2018 m. rugsėjo 14 d. Vilniaus universiteto Filosofijos fakultete apginta Sandros Kairės socialinių mokslų srities, edukologijos mokslo krypties daktaro disertacija „*Mes vienoje valtyje, bet aš vis tiek iš kitos kultūros*: išgyvenimai mokantis daugiakultūre grupėse mobilumo metu“.

Pažymėtinas šios disertacijos naujumas ir aktualumas. Globalizacijos poveikis kultūriniais procesams, švietimo ir ugdymo internacionalizacija teikia galimybę tirti tarpkultūrinę sąveiką ir mokymosi daugiakultūriame kontekste procesus. S. Kairė pasiūlo savitą šios plačios tematikos aspektą – dėmesys disertacijoje yra kreipiamas į mobilumą mokymosi tikslais ir į mokymąsi neformaliojo ugdymo metu. Iki tol atlikti darbai Lietuvoje daugiausiai buvo skirti tarpkultūrinei sąveikai formaliajame ugdyme. Be to, tyrimo aktualumas ir naujumas šioje disertacijoje yra atskleidžiami nurodant į galimą tarptautinio mobilumo problemškumą ir suabejojus savaime „duotu“ ir „garantuotu“ teigiamu mobilumo poveikiu asmeniui. Taigi disertacijoje nesivadovaujama tarpkultūrinio dialogo idealizavimu, kai pabrėžiama vien teigiama tarpkultūrinio ugdymo pusė. Atvirkščiai, disertacijoje atkreipiamas dėmesys į tarpkultūrinės sąveikos iššūkius ir sunkumus bei paties kultūrinio susidūrimo reiškinių kompleksškumą. Analizuodama tarpkultūrinę sąveiką neformaliojo ugdymo metu tyrėja išskiria savitas mokymosi aplinkybes ir kelia klausimą, kaip moko-

masi daugiakultūre grupėse mobilumo metu. Disertacijoje išsamiai analizuojami ugdančio kultūrinio susidūrimo dėmenys, atskleidžiamos įvairios tarpkultūrinio ugdymo strategijos – tiesioginė sąveika, susidūrimo imitavimas / simuliacijos, medijuojamas susidūrimas, išgyventos patirties refleksija.

Disertacijos tyrimas atliktas pasitelkus kanadiečių ugdymo teoretiko ir metodologo Maxo van Maneno išplėtotą hermeneutinės fenomenologijos priegą. Fenomenologiškumas yra atpažįstamas visoje disertacijoje: iš dėstymo stiliaus, mokslinės literatūros atrankos, disertacijos struktūros, tyrimo rezultatų aprašymo ir interpretacijos, taip pat iš pavadinimo, kurį perskačius kyla klausimas, kuo gi čia dėta valtis? Ją, apibūdindama savo patirtį ir išgyvenimus mokantis daugiakultūre grupėse, minėjo viena iš empirinio

tyrimo informančių. Iš viso kruopščiai ir korektiškai atliktame kokybiniame tyrime dalyvavo 24 jaunuoliai iš dešimties skirtingų šalių. Apibendrinus empirinio tyrimo rezultatus teigiama, kad *„mokymasis daugiakultūrėje grupėje mobilumo metu simboline prasme tampa plaukimu vienoje valtyje, kurioje skirtingų kultūrų asmenys tiek kultūriškai panašėja, tiek pastebi egzistuojančius tarpusavio skirtumus. Pagrindinė šių grupių ypatybė tampa priešybės, pasireiškiančios per besimokančiųjų svyravimus tarp įtraukties*

ir atskirties polių (arba slenksčių) tiek savo viduje, tiek grupėje“ (Kairė, 2018, p. 246). Kad kultūrinis susidūrimas mokymosi metu taptų ugdančiu išgyvenimu, jam, pasak S. Kairės, būtinos bent kelios sąlygos: susidūrimo momento tiesiogiskumas ir tikslingumas bei išgyvento susidūrimo refleksija, ne mažiau svarbus ir ugdytojo vaidmuo.

Neabejotina, ši disertacija išplečia fenomenologijos taikymo edukologijoje lauką, prisideda prie tarpkultūrinio ugdymo tyrimų ir pedagoginių praktikų plėtojimo.

Irena Stonkuvienė